

адвокатською діяльністю у відповідній іноземній державі. Як бачимо, Закон не зобов'язує адвокатів іноземних держав складати кваліфікаційний іспит і не дає відповіді на запитання, яким чином і за якими критеріями оцінюватиметься кваліфікація такого адвоката. Як наслідок, матимемо порушення норм конкурентоздатності й сумніви щодо якості послуг, які надаватимуть такі адвокати.

Прийняття нового Закону визначило також законодавчі засади для створення в Україні професійного самоврядного інституту адвокатури й посилення гарантій діяльності адвокатури. Слід зазначити, що Законом "Про адвокатуру" 1992 року хоча було задекларовано, що адвокатура є добровільним професійним громадським об'єднанням, але фактично це об'єднання складалось із кваліфікаційно-дисциплінарних комісій в областях і Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури. Проте, оскільки формування таких комісії здійснювалось не тільки за участі адвокатів (членами кваліфікаційних комісій також були представники судової влади, органів місцевого самоврядування й місцевих управлінь юстиції), то вказану структуру навряд чи можна назвати адвокатським самоврядуванням, хоча зазначені органи виконували чимало дій, направлених на забезпечення реалізації адвокатами своїх функцій [6, 25].

І тільки Законом 2012 року в Україні запроваджена єдина всеукраїнська система органів адвокатського самоврядування з її ієрархією й певною централізацією.

Незважаючи на існування певних спірних питань стосовно правового статусу Національної асоціації адвокатів і, так би мовити, "обов'язкової наявності" членства в ній всіх адвокатів (мається на увазі, що всі адвокати автоматично стають членами цієї асоціації), слід відмітити головний позитивний момент, який полягає в тому, що створення Національної асоціації автоматично об'єднує всіх українських адвокатів в одну організаційну структуру. Тобто діяльність адвокатів України не лише регулюється рішеннями відповідних Рад адвокатів, а створюється система, при якій всі адвокати України об'єднані в єдину організацію. Як зазначає О. Чернобай, у такий спосіб забезпечується сприйняття адвокатури України не як набір певних регіональних колегій, а як цілісна організація [6, 26].

Адвокатська діяльність визначається законодавцем як гарантовано професійна кваліфікована юридична допомога, що забезпечується процедурою й умовами отримання статусу адвоката, незалежністю адвокатів тощо. Констатується відмінність адвокатської діяльності від юридичної допомоги, що надається іншими суб'єктами (працівниками юридичних служб, працівниками органів державної влади, юридичними особами й приватними підприємцями, нотаріусами тощо). На відміну від адвокатської діяльності, юридична допомога, що надається іншими суб'єктами, не є єдиним видом діяльності цих

осіб.

На підставі викладеного можемо охарактеризувати місце адвокатури в сучасній правовій системі України як один зі способів самообмеження державної влади, за допомогою якого створюється інститут громадянського суспільства, що сприяє повноцінній реалізації й захисту громадянами своїх прав і свобод. Якщо за радянських часів адвокатурам відводилося місце в правоохоронній системі на рівні з прокуратурою, судом, слідчими органами, державним нотаріатом, а метою її існування розглядалася охорона соціалістичних правовідносин, то за концепцією Закону України "Про адвокатуру і адвокатську діяльність" - це інститут громадського суспільства, основне призначення якого - захист інтересів суспільства й кожного його члена окремо через надання кваліфікованої правової допомоги. Законодавець підкреслює, що адвокатура відділена від держави, указуючи, що вона не входить у систему органів влади.

Література

1. Про Концепцію судово-правової реформи в Україні: Постанова Верховної Ради України від 28.04.1992 № 2296-XII // Відомості Верховної Ради України від 28.07.1992.- 1992 р. - № 30. - С. 426.
2. Про адвокатуру: Закон України від 19.12.1992 № 2887-XII (втратив силу). - [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2887-12>
3. Конституція України: Офіційне видання. - К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2004. - 104 с.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2013 р. - № 27. - С. 1438.
5. Про затвердження положення Про Положення про адвокатуру Української РСР: Закон УРСР від 31 жовтня 1980 року (втратив силу). - [Електронний ресурс]: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T801050.html
6. Чернобай О. Закон України "Про адвокатуру і адвокатську діяльність" (деякі підсумки реалізації) // Бюлетень Міністерства юстиції України. - К., 2013. - № 6. - С. 25-31.
7. Васильковський Е.В. Организация адвокатуры. Том 1. // Типография П.П. Сойкина, С. Петербург, 1893 г.
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30.09.2009 № 23-рп/2009 // Вісник Конституційного суду України. - 2009 р. - № 6. - С. 32.

Месєрович Н.А.

*прокуратура Ленінського району м. Севастополя
Надійшла до редакції: 11.11.2013*

УДК 343.34

БАНДИТИЗМ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Плужнік О. І.

Створення правової держави, демократизації державного й суспільного життя, соціально-економічні й політичні перетворення, неможливі без рішучого посилення боротьби зі злочинністю. Однією з умов становлення України як правової та демократичної європейської держави є необхідність розробки й удосконалення організаційно-правових основ боротьби зі злочинністю, насампе-

ред організованою. Сучасна кримінально-правова наука України доповнюється дисертаційними дослідженнями, монографічними роботами, періодичними виданнями та іншими науковими теоретичними й практичними роботами (розробками), але протидія організованій злочинності, зокрема бандитизму, залишається актуальною й сьогодні. Науковцями України й інших іноземних держав

чимало зроблено для вивчення бандитизму: розглянуті історичні аспекти, кримінально-правові й кримінологічні характеристики, ознаки складу цього злочину, його місце в системі законодавства про кримінальну відповідальність і співвідношення з іншими суміжними складами злочинів, а також злочинів, що вчиняються в співучасті. У літературі існує чимало дискусійних підходів щодо вирішення кримінально-правових проблем протидії бандитизму, які не дають підстав для остаточного визначення поняття банди, її основних ознак, а також ознак, що характеризують об'єктивні й суб'єктивні сторони цього злочину та відмежування його від суміжних складів злочинів. Окрім цього, до невідкладних заходів, спрямованих на посилення протидії бандитизму, необхідно виділити проблему подальшого вдосконалення кримінального законодавства, виходячи з назрілих потреб слідчої та судової практики. Статистика МВС свідчить, що бандитизм має місце серед злочинів, які вчиняються в Україні. Статистичні показники зареєстрованих злочинів за ст. 257 КК не можна назвати дуже великими, але ступінь суспільної небезпеки щодо вчинення бандитизму є особливо високою. Так, з 2005 по 2012 рік в Україні зареєстровано 162 факти бандитизму, з яких у 2005 році - 35; у 2006 році - 17; у 2007 році - 27; у 2008 році - 20; у 2009 - 20; у 2010 році - 15; у 2011 - 12; у 2012 році - 16 фактів випадків прояву цього злочину [1].

Це питання вбачається ще більш актуальним, тому що тенденція кількості осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності за бандитизм на території України, має постійний нахил у бік зростання. Високими залишаються й такі показники, як середньостатистична кількість учасників однієї банди, географічно-територіальна поширеність діяльності певної банди, урізноманітнюються об'єкти бандитських нападів, спостерігається тенденція щодо концентрування бандитських угруповань навколо промислово розвинутих центрів країни [2].

На підставі проведеного історико-правового й порівняльно-правового дослідження проблем кримінальної відповідальності за бандитизм І.І. Радіоновим доведено, що розповсюдженість бандитизму, необхідна для його криміналізації, має місце лише в часи нестабільності соціально-економічного й політичного стану суспільства. Виходячи з цього, автор прогнозує, що за умови стабілізації суспільного життя в Україні в майбутньому можлива декриміналізація бандитизму як окремого, самостійного злочину [3].

У літературі проблеми кримінальної відповідальності за бандитизм досліджувалися в роботах М.І. Бажанова, Ф.Г. Бурчака, Р.Р. Галіакбарова, В.В. Голіни, П.І. Гришаєва, П.Ф. Гришанина, Н.О. Гуторової, М.Д. Дурманова, І.М. Даньшина, Л.М. Демидової, Т.А. Денисової, С.В. Дьякова, В.М. Дрьоміна, В.П. Ємельянова, А.Ф. Зелінського, І.В. Іваненко, М.І. Ковальова, Ю.Г. Козлова, В.С. Комісарова, Г.А. Кригера, Н.Ф. Кузнецової, Є.К. Марчука, М.І. Мельника, В.О. Навроцького, О.С. Никифорова, В.С. Овчинського, В.М. Ошєрова, І.І. Радіонов, В.В. Сташиса, В.П. Тихого, П.Ф. Тельнова, А.Н. Трайніна, М.Д. Шаргородського, М.А. Шнейдера, М.І. Хавронюка, Т.Д. Устинової та ін.

Використання учасниками сучасних злочинних груп і злочинних організацій (банд) нових форм і методів діяльності надає потребу в необхідності перегляду окремих поглядів теорії кримінального права й судової практики щодо розуміння поняття та ознак банди й бандитизму, форм вчинення цього злочину, зокрема підходів стосовно

відмежування бандитизму від суміжних складів злочинів.

Кримінальний кодекс України бандитизм визначає як організацію озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі відповідно до ст. 257 КК України й визначає покарання позбавлення волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна [4].

Бандитизм належить до групи злочинів, які посягають на громадську безпеку, отже, родовим об'єктом злочину, передбаченого ст. 257 КК України, є охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини щодо забезпечення громадської безпеки. Основним безпосереднім об'єктом бандитизму, як, на нашу думку, вірно визначає Р.Л. Чорний, є охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини щодо забезпечення громадського спокою, безпеки діяльності підприємств, установ, організацій і окремих осіб від насильницьких посягань такого злочинного об'єднання, яким є банда. Додатковим безпосереднім об'єктом цього складу злочину є охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини щодо забезпечення здійснення у встановленому порядку господарської та іншої діяльності підприємствами, установами, організаціями різних форм власності, а також окремими особами й реалізації ними своїх майнових та інших прав і свобод в усіх сферах суспільного життя. Щодо факультативного безпосереднього об'єкта бандитизму, то ним, як правило, є охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини щодо забезпечення права власності підприємств, установ, організацій, окремих осіб, а також життя й здоров'я людини. Але залежно від мети нападів, вчинюваних бандою, можуть мати місце й інші факультативні об'єкти – охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини: а) щодо забезпечення безпеки руху та експлуатації транспорту; б) щодо забезпечення виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина; в) щодо забезпечення волі, честі та гідності особи й т.д.

Постанова ПВС від 23 грудня 2005 р. № 13 “Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями” (пункти 16-26) визначає, що бандитизм становить окремий різновид спільної злочинної діяльності, специфічними проявами якої в цьому разі є: організація озброєної банди та участь у ній або у вчинюваному нею нападі. Для притягнення особи до відповідальності за ст. 257 КК достатньо вчинення нею хоча б одного з цих діянь (за умови, що організацію банди доведено). Так, Малиновський районний суд м. Одеси кваліфікував дії підсудного ОСОБА 13 за ст. 69 КК України (у ред. 1960 г.) по кваліфікуючим ознакам: участь у діяльності озброєної банди, організованої з метою нападу на підприємства, установи, організації, окремих осіб і умисних вбивств громадян (бандитизм) [12].

Визначальним для вирішення питань відповідальності за ст. 257 КК є поняття банди. ПВС своєю постановою від 23 грудня 2005 р. № 13 запропонував розуміння банди, виходячи з якого банда може становити собою не лише злочинну організацію, а й організовану групу, а її метою може бути вчинення лише одного нападу, який потребує ретельної тривалої підготовки. Незалежно від того, що розуміти під бандою - лише злочинну організацію чи й організовану групу, вирішальне значення для застосування ст. 257 має встановлення таких специфічних для банди

рис, як: а) озброєність; б) мета нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих громадян.

Тобто, як зазначає ПВС (пункт 17), бандою необхідно визнавати озброєну організовану групу або злочинну організацію, яка попередньо створена з метою вчинення кількох нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб або одного такого нападу, який потребує ретельної довготривалої підготовки. Банду слід вважати створеною з моменту досягнення її учасниками згоди щодо вчинення першого нападу за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності такого ж характеру й за умови, що об'єднання набуло всіх обов'язкових ознак банди. При цьому не має значення, передувала створенню банди стадія існування об'єднання як організованої групи або злочинної організації чи банда одразу була створена як така. Якщо перший, а також наступні злочини були вчинені до набуття об'єднанням усіх обов'язкових ознак банди, ці злочини за наявності до того підстав необхідно визнавати такими, що вчинені організованою групою чи злочинною організацією [5]. Розглядаючи визначені питання, Р.Л. Чорний, на наш погляд, слушно надає пропозицію додати до ст. 257 КК примітку з визначенням, що слід розуміти під бандою (озброєну організовану групу або злочинну організацію, учасники якої об'єдналися з метою вчинення нападу (нападів) на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб) [6].

Озброєність банди характеризується двома чинниками. Об'єктивно банда буде озброєна тоді, коли хоча б в одного з її учасників є предмети, які спеціально пристосовані для враження людей, не мають іншого (господарського, спортивного) призначення та на які поширюється спеціальний правовий режим (вони є об'єктом дозвільної системи або носіння їх громадянам заборонено). Це вогнепальна й холодна військова, мисливська й спортивна зброя, саморобна чи перероблена зброя (зокрема, обрізи), вибухові пристрої, інші аналогічні пристосування. Питання про правовий статус пневматичної зброї, пристроїв для стрільби газовими, гумовими та іншими аналогічними зарядами вирішується стосовно статей 262 і 263 КК, а не ст. 257 КК. Тому відповідні положення не можуть бути прямо застосовані для визначення наявності чи відсутності озброєності як ознаки банди [7].

Наявність пневматичних чи газових рушниць, пістолетів, револьверів, металевих, електрошокових чи інших аналогічних пристроїв має враховуватися як озброєність банди за умови, що вони належать до типів, використання яких громадянами потребує спеціального дозволу. Використання бандитами зброї, на яку в установленому порядку видано дозвіл, не виключає озброєності банди.

За суб'єктивною ознакою озброєність банди передбачає, що про наявність зброї й готовність її застосувати знають інші члени банди.

Банда створюється з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, що означає, що банда прагне досягнути злочинного результату за допомогою насильства або створення реальної загрози його застосування, діяти раптово, агресивно. Такий напад вважається здійсненим і тоді, коли члени банди не застосовували зброї, яка перебувала в їх розпорядженні [9, 294]. Так, особа 1 за попереднім зговором з особою 2, особою 3, особою 4, які були учасниками банди, застосовуючи до потерпілих фізичне й психічне насильство, що було небезпечним для їх життя й здоров'я, яке ви-

разилося в нанесенні членами банди численних ударів руками й ногами, а також палицями-бітами, по тулубу та голові потерпілим, вчинили стосовно потерпілих погрозу пістолетом-ракетницею, який потерпілі сприймали за справжню бойову зброю, та наносили удари спеціально виготовленими для цього дерев'яними палицями-бітами, з метою заволодіння майном потерпілих, і погрожуючи фізичною розправою, вимагали та заволоділи індивідуальним майном і цінностями сім'ї О. Дії особи 1 судом кваліфіковано як бандитизм і розбійний напад за попередньою змовою з групою осіб, особою, яка раніше вчинила бандитизм [10].

Об'єктивна сторона бандитизму включає вчинення хоча б однієї з таких дій: організацію банди; участь у банді; участь у нападі, вчинюваному бандою. Момент закінчення злочину, передбаченого ст. 257 КК, слід визначати з урахуванням того, в якій формі вчинюється бандитизм. Участь у банді й участь у нападі, вчинюваному бандою, передбачає те, що відповідне стійке озброєне злочинне об'єднання - банда - вже існує. Що ж до організації озброєної банди, то момент закінчення аналізованого злочину в такій формі в теорії й на практиці визначається неоднозначно. Традиційним є підхід, за яким цей злочин з усіченим складом вважається закінченим з початку дій, спрямованих на виникнення банди, незалежно від їх успішності, результативності, тобто незалежно від того, чи вдалося створити банду та чи вчинила вона напади. Проте ПВС у постанові від 23 грудня 2005 р. № 13 зазначає, що дії обвинувачених в організації банди можна кваліфікувати як закінчений бандитизм лише тоді, коли банду вже організовано. Організаційна ж діяльність, яка не дала такого результату, може розцінюватися як замах на бандитизм (тобто ПВС визнає можливість замаху на злочин з усіченим складом). У цій постанові міститься й інша суперечлива теза, яка стосується оцінки стійких об'єднань, які, щоб дістати зброю, вчинюють напади на військовослужбовців, працівників правоохоронних органів тощо. Зазначається, що "уже в момент нападу з метою заволодіння зброєю ці об'єднання стають бандою, оскільки в такий спосіб її члени озброюються". Виходячи з тлумачення моменту закінчення бандитизму, якого дотримується ПВС, такі дії не можна кваліфікувати як закінчений злочин, оскільки на момент початку нападу стійкого озброєного об'єднання ще не існує. У разі ж, коли зброєю заволодіти не вдалося, про наявність закінченого бандитизму говорити тим більш безпідставно [8, 807].

Суб'єктом бандитизму є осудна особа, яка досягла 14-річного віку. На підставі аналіз віку осіб, з якого вони визнаються суб'єктом бандитизму, І.І. Радіоновим доводиться недоцільність визнання суб'єктом цього злочину неповнолітніх віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років. Такий висновок ґрунтується на тому, що бандитизм не належить до злочинів, значною мірою поширених серед неповнолітніх цього віку, а усвідомлення особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років суспільної небезпечності бандитизму як самостійного злочину не вбачається безспірним. З урахуванням цього робиться висновок, що рішення законодавця щодо встановлення за бандитизм зниженого віку кримінальної відповідальності не відповідає теоретичним положенням кримінального права. Для усунення зазначеного недоліку запропоновано виключити ст. 257 КК "Бандитизм" з передбаченого ч. 2 ст. 22 КК переліку злочинів, за які встановлено відповідальність осіб віком від чотирнадцяти до шістнадцяти

років [3]. На нашу думку, така позиція є дискусійною. Автор вірно вважає, що бандитизм не належить до злочинів, значною мірою поширених серед неповнолітніх цього віку, але слід врахувати високу ступіть суспільної небезпеки цього злочину.

Суб'єктивна сторона бандитизму характеризується умисною виною та спеціальною метою - здійснення нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих громадян. При цьому винний повинен усвідомлювати, що його діяльність пов'язана з бандою, розуміти свою конкретну роль у ній. Розуміючи ці ознаки, особа усвідомлює суспільно небезпечний характер своїх дій, а також передбачає настання наслідків у вигляді загрози громадській безпеці, оскільки знає, що суттю банди є здійснення нападів. Крім того, винний бажає або свідомо допускає настання таких наслідків. Особи, які не були учасниками банди й не усвідомлювали факту її існування, але в будь-який спосіб сприяли вчиненню нею нападу, несуть відповідальність за злочин, що охоплювався їх умислом. Бандитизм може вчинятися з метою викрадення людей, захоплення заручників, убивств, зґвалтувань, заволодіння майном, знищення чи пошкодження майна, звільнення винних з-під варті, вчинення хуліганства тощо [9, 295-296].

Так, Київський районний суд м. Донецька, відповідно до пред'явленого підсудному звинувачення за ст. 69 КК України в редакції 1992 року, встановив: ОСОБА 6 протягом 1998-2004 років як член банди скоїв лише одиничний злочин - викрадення й незаконне позбавлення волі ОСОБИ 9 і ОСОБИ 14 11 жовтня 2001 року з одночасним заволодінням транспортним засобом ОСОБИ 9. Отже, враховуючи встановлені судом обставини вчинення зазначеного викрадення, при яких свою участь у скоєнні викрадення підсудний ОСОБА 6 усвідомив безпосередньо під час вчинення цього злочину, неспроможними є твердження органів досудового слідства про умисну участь підсудного в банді протягом шести років у період з 1998 по 2004 рік, тоді як результатом його участі в банді стало вчинення єдиного викрадення. За таких обставин, не вирішуючи питання про організацію та існування банди за участю осіб, справа щодо яких виділена в окреме провадження, суд встановив, що в справі відсутні достатні докази участі в банді й здійснюваних нею злочинах підсудного ОСОБА 6. Відповідно до ч. 2 п. 25 постанови Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 13 особи, які не були учасниками банди й не усвідомлювали факту її існування, але яким-небудь способом сприяли вчиненню нею нападів, несуть відповідальність за злочин, який охоплювався їх умислом. У зв'язку з цим суд вважає правильною кваліфікацію дій підсудного ОСОБА 6 за ст. 146 ч. 2 і ст. 289 ч. 2 КК України в редакції 2001 року, оскільки його умислом охоплювалося вчинення саме цих злочинів. За таких обставин, з урахуванням відсутності доказів умислу підсудного на участь у банді й здійснюваних нею злочинах, а також відсутності доказів усвідомлення ним самого факту існування банди, у суду немає підстав для кваліфікації дій підсудного за ст. 69 КК України в редакції 1992 року, у зв'язку з чим він підлягає виправданню через відсутність у його діях складу цього злочину.

Окремі злочини, вчинені в ході бандитизму, кваліфікуються за сукупністю ст. 257 КК і відповідних статей Особливої частини КК про відповідальність за посягання проти особи, власності, авторитету органів державної влади тощо. Незаконне заволодіння чи незаконне

придбання вогнепальної зброї, вибухових пристроїв з метою використання при бандитизмі слід кваліфікувати за сукупністю зі ст. 262 або ч. 1 ст. 263 КК України. Так, наприклад, ОСОБА 6 Білгород-Дністровським судом Одеської області визнана винною у вчиненні злочинів, передбачених ст. 27 п. 3; ст. 115 ч. 2 п. 6, 12; ст. 257, 263 ч. 1 КК України [13].

Література

1. ДІАЗ МВС України станом на 20 листопада 2012 року. Розділ: Динаміка та результати досудового слідства окремих видів злочинів. Бандитизм.
2. Іваненко І.В. Бандитизм: кримінологічне та кримінально-правове дослідження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 "Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право" / І.В. Іваненко. - Одеса, 2003. - 21 с.
3. Радіонов І.І. Кримінальна відповідальність за бандитизм: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 "Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право" / І.І. Радіонов. - Харків, 2004. - 20 с.
4. Кримінальний кодекс України, прийнятий сьомою сесією Верховної Ради України 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. - 2001. - № 25-26. - ст. 131. - Із наступними змінами та доповненнями. - [Електронний ресурс]: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. "Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями" (пункти 16-26). Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 13.
6. Чорний Р.Л. Бандитизм за кримінальним правом України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 "Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право" / Р.Л. Чорний. - Київ, 2005. - 26 с.
7. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами" (пункти 2-4, 7, 26). Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 26 квітня 2002 р.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка - 7-ме вид., переробл. та допов. - К.: Юридична думка, 2010. - 1288 с.
9. Кримінальне право України: Особлива частина [Текст]: підручник / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.]; [за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація]. - 4-те вид., переробл. і допов. - Х.: Право, 2010. - 608 с.
10. Вирок від 1 липня 2011 року Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області. Справа № 1-85/11.; Вирок від 4 жовтня 2011 року Колегії суддів судової палати в кримінальних справах апеляційного суду Черкаської області. Справа № 11-599/11.
11. Приговор от 14 мая 2012 года Киевского районного суда города Донецка. Дело № 1/0523/323/2012.
12. Вирок від 26.06.2012 року Малиновського районного суду міста Одеси. Кримінальна справа № 1519/1-628/11.
13. Вирок від 19 грудня 2013 року Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області. Справа № 1505/6924/2012.

Плужнік О.І.

кандидат юридичних наук, доцент ОДУВС
Надійшла до редакції: 01.11.2013